

EKSPED.
KAROŠKA AGENCIJA

SLOVENSKI

Vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

VESELE

VELIKONOČNE PRAZNIKE VSEM
ČITATELJEM IN SOTRUĐNIKOM
ZELI UREDNIŠTVO IN UPRAVA

LETNIK III.

VELIKONOČNA IZDAJA — CELOVEC, V NEDELJO 28. III. 1948

STEV. 17 (110)

Naša vera v zmago in vstajenje

IVAN CANKAR: NEDELJA

Dolg je križev pot našega ljudstva. Najhujši se je začel prav tedaj, ko so drugi narodi zaživeli v pomladanskem prebujenju in vstajenju. To je bilo pred sto leti, ko so narodi vstali za svoje pravice in z elementarno silo raztrgali večrignje fevdalnega absolutizma, ki je zaviral njihov narodni razmah in razvoj. Sproščeni so pomlajeni narodi navalili na še nedozorele, da si prilastijo njihovo zemljo. Od tistega časa hodimo koroški Slovenci nepretrgano pot trpljenja, ponižanja, zasramovanja in izkoriščanja. Nešteto krat v teh 100 letih je naš narod padel, toda nikdar ni obležal na tleh, vedno spet je vstal in kljubovalno vztrajal kljub silnemu trpljenju v nepremagljivi veri v končno zmago in vstajenje.

Toda ni nam treba govoriti o stoletni Kalvariji našega ljudstva! Nas vse naše življenje obupno spominja na najstrašnejše trpljenje komaj minule dobe, ki je bila neprenehni veliki petek... Vsi še slišimo pobesnelo druhal, kako zahteva za nas smrt: „Križaj ga!“. Vse naše življenje nosi še pečat silnega trpljenja v izseljeništvu in v taboriščih smrti. Še so nam pred očmi potoki nedolžne krvi, ki so jo prelivali naši najboljši za svobodo in lepšo bodočnost! Po treh letih po strmoglavljenju nečloveškega nacifašizma še niso prodrli popolnoma svetli žarki zmagoslavnega velikonočnega jutra... Nasprotno, spet se je pričelo novo preganjanje in novo trpljenje, da že skoraj izgubljamovo vero v lepše življenje, za katero smo šli v borbo in prenašali teža trpljenja!

In vendar je nekaj v nas, česar prej vse dolgo stoletje naše Kalvarije v nas ni bilo! To je veliko spoznanje zadnjih let: da so resnični viri za narodno vstajenje v nas samih, v naših lastnih silah in v naslonitvi na vse one, ki se, kakor mi, borijo proti nasilju in vsakovrstnemu zatiranju! Zato ne nasedamo več krivim prerokom, ki nam imajo danes toliko povedeti o „pametnejši“ poti do svobode in velikonočnega vstajenja, ki pa so v času najhujšega trpljenja našega ljudstva molče opazovali, kako se drugi zanj bore in jim morda skrivaj, kakor Nikodem, želeli uspehov, če se že niso po nekaj sunkih pridružili sovražnikom. Prav zaradi tega spoznanja tudi vidimo, kako po vsem svetu vstaja nov rod, ki je v borbi proti nasilju in krivici postal nositelj boljše in pravičnejše ureditve družbenega življenja in s tem ustvaritelj resnične svobode narodov in posameznega človeka. In ta novi rod je neomahljiv v svoji velikonočni veri v veliko vstajenje!

Tudi pri nas na Slovenskem Koroškem! Kdo bi še plašljivo omahoval v veri, ko gleda našo mladino v njeni volji do življenja in njeni neuklonljivi uporni sili? Kdo ne bi z zaupanjem veroval v vstajenje ob misli na mladino, ki je ni moglo ugonobiti nečloveško nasilje poživljenega fašizma, temveč je nasprotno v tem strašnem času zaverovala v vstajenje in v tej veri nastopila zmagovito pot osvobodilne borbe? In ta mladina, prekaljena v borbi in preizkušena v trpljenju, tudi danes ne kloni pred krivicami, ki se ponovno grmadijo nad našim ljudstvom, temveč smelo ruši vse ograde, s katerimi bi ji zakrknjeni nazadnjaki radi zabranili pot do svobode.

Ti gluhi starini nočejo, da bi slišali silnega velikonočnega pritrkavanja novega mladega sveta in bi ga radi preglašili z grmenjem svojih topov in strašilom

Iz tople, od rodovitne in blagodarne ljubezni spočite jesenske zemlje, iz mirno vzdramljene, otroškega pričakovanja polne noči je vzkliło preslavno jutro. Megle, ki so še leno dremale, so se vzdignile počasi znad rosne ravnini, so se nato pognale oblakoma proti nebu ter tam utonile v mladi luči. Tihó je vztrepotalo v čistem zraku, zaiskrilo se je na pokosenih senožetih, v zlatem vejevju bukev, jelš n topolov. Tako je nedeljsko sonce oznanilo svoje kraljevanje.

Oznanilo ga je brez glasu. Od nikoder ni bilo ne pesmi, ne vriskanja, ne prazniške besede. Iz doline, s hribov in gričev so se pozdravljale n si odzdravljale bele cerkve; ali molčale so. Le z očmi, svetlimi, žalostnimi so se spogledavale; in zeblo jih je, čeprav so bile od gorkega sonca obžarjene.

Po široki beli cesti, po stezah preko travnikov, po strmih klancih se vijó procesije vernih kristjanov. Veliko jih je, ker v potrtem svojem sreú so željni molitve in tolažbe. Ali čudo za čudo: počasi gredo, tiho in nemo; ne besede ni, komaj da je plaho šepetanje. Glave-klonejo globoko, tručno klonejo životi; še tisti so starci, ki imajo mladostna lica.

Gredo, gredo in si šepčejo na skrivaj: „Ti, kaj praviš, zakaj je umolknila Marija na Hribu, kaj je ni več?“

In oni drugi se s prezeblimi ustmi nagne k sosedu in mu reče skoraj brez besede:

„Mislim, da je Marija umrla, ker glasu ni od nje, ki nas je vselej tako lepo pozdravila!“

Nobene besede več, tudi plaho šepetanje je utihnilo.

Gruda molči, ta naša gruda, ki je prepevala kakor nobena nikje ni nikoli! Sladka, bratje, je bila njena beseda, saj ste jo slišali! Vse je bilo v nji, kar je v nas dobrega in lepega, vse, česar se v dnu sreá sramujemo in veselimo; bila je tista brezmejná, čista, materinska ljubezen, ki je pravo znamenje slovenske duše in slovenske zemlje. Ob lepem nedeljskem jutru, kadar so od holmov in hribov zapeli zvonovi, nam je bil korak lahek in prožen, lica so bila sveža, oči so gledale jasno in veselo, na ustnicah je bil smehljaj. In vsakemu je bilo takrat sree očiščeno, od jutranje rose oprano, kakor da smo prihajali od spovedi in obhajila. Ob tej blagoslovljeni uri ni bilo nič zlega, nič temnega v nas; bili smo verni otroci te zemlje, svoje matere, vredni njene lepote; z njo smo prepevali in vriskali, z njo žalovali, govorili smo z njo zvesto in odkritosrčno, kakor govori otrok z materjo.

Praznik, poln pesmi in veselja, je bil na nebu, na planinah, na polju in senožeti, na belih cestah, kolovozih in klančih; in bil je najlepši v naših srcih.

Milost božja, kaj se je primerilo v teh silnih časih! Gruda molči, ta naša gruda, ki je nekoč tako veselo in glasno prepevala z nami! Ne gane se; nobena prošnja, noben klic je ne vzdrami. Tudi nebesa molče; v vsej svetlobi svoji so ledena in neprijazna. Gozd ne šumi več, tiho je polje, škrjanci so obnemeli. Ta vesoljna tišina je vsa prežeta z brezmočno žalostjo; življenje ne sope več, vse je okamenelo, mrtvo.

Oj, saj ni nedelja; veliki petek je, dan trpljenja, kesanja in bridkosti; Nemi kleče kristjani v tihi, temni cerkvi, trkajo se na prsi, čela jim klonejo do mokrih tal. In blede ustnice šepčejo trepetaje tiste velike, čeznaturne ljubezni polne besede:

„Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Pritajena, šepetajoča je ta molitev, ali vendar je glasna, kajti ne zvona ni, ne orgel, niti ne ministrantovega zvončka. Zato ne, ker je veliki petek za vernike in za nevernike, od vzhoda do zahoda. Vdrugič je bil križan Kristus; obsojeni od farizejev, bičani in križani so bili z njim kristjani, njegovi otroci.

Ko se je zgodilo to strašno povelčanje na Golgati, se je nebo stemnilo, se je zemlja stresla v presilni grozi. In v to grozo, v to noč je vriskanje planilo novo, svetlejšje sonce; zagrinjalo stare zaveze se je pretrgalo od vrha do tal in evangelij je nastopil svojo pot, da nese odrešenje od naroda do naroda.

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastng vstajenje.

K. Destovnik — Kajuh:

Samo en cvet, en češnjev cvet

Samo en cvet, en češnjev cvet,
dehteč in bel
odlomi, moja draga!
Ne bom ga za klobuk pripel,
ne bom ga v gumbnico si del,
odlomi ga, odlomi, draga!

Jaz bom ljudem poslal ta cvet,
vsakomur, ki na križ pripet
trpi v pomladi tej...
In glej, ta drobni češnjev cvet
bo v njih izbrisal malodušja sled
in spet razžaril tožni jim pogled.

Samo en bel, en češnjev cvet
odlomi, moja draga,
saj veš, kako vsak tak pozdrav
človeku za rešetkami pomaga.

svojih atomskih bomb. Radi bi nam odvzeli vero v svobodno domovino, kjer danes po krvavem velikem tednu in zmagovitem pritrkavanju narodno osvobodilne borbe zmagoslavno pritrkavajo v velikonočno jutro zvonovi dela in ustvarjanja resnično svobodnega ljudstva, ki veruje v vso svojo dušo v lepšo bodočnost. Toda ne bo se jim nikdar več po-

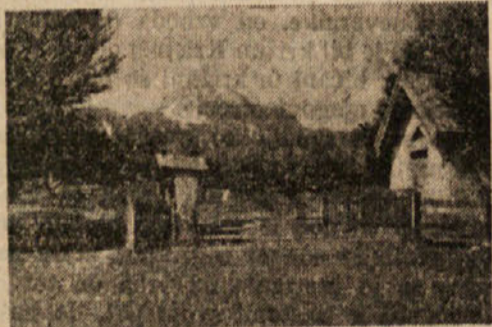
srečilo preglašiti vabečih zvonov domovine, ki edina zna pritrkavati v velikonočno jutro! Se je vedno pred nami Velika noč in zavedamo se, da bo treba še borbe. Toda v tej borbi nas spremlja zmagoslavno pritrkavanje domovine ter vseh svobodoljubnih množic, na čelu pa stopa naša mladina z nepremagljivo vero v zmago in vstajenje.

Borovnikova domačija je stala v bregu. Poslonja so bila na robu, ki je bil toliko vzbočen iz širokega pobočja, da je njegov hrbet tvoril majhno skromno hišo in hlev za osmero glav govedi. Polje samo se je razprostiralo doli po bregu in je segalo s svojimi travniki v ozko globel, ki je segala sem iz doline. Takoj za hišo se je vzdigoval zopet breg in so izgubljal v široko gozdnato slame.

Sosedje so pravili, da je na Borovnikovem domu trdo življenje. Zemlja je borova, rjava, polna laporja, iz gozda sili vsepovsod na polje praprot in vresje. Če si hotel kaj izsiliti iz teh njiv, si moral trdo prijeti za delo. Največja napaka, ki je morila Borovnikov dom, je bila ta, da pri hiši ni bilo vode. Daleč doli v kotu, med poljem in lesom, je bil studenec in treba je bilo nositi vodo po strmini navkreber, živino pa napajati pri studencu. Poleti je že še šlo, toda pozimi, kadar je poledenela pot po bregu navzdol, je bilo trpljenje nezno. Ljudje in živina so padali po ledu, da so jim krvavela kolena. Mladi gospodarji na Borovniku so imeli pri ženitvi težavno stališče. Trpljenje zaradi vode je bilo tako razvpito daleč naokrog, da se je vsaka kmečka hči bala iti gospodinjit na Borovnikov dom. In po navadi so se morali ženiti le pri deklah in bajtarskih dekletih, ki so bile zadovoljne, da postanejo samosvoje.

Takšna zemlja in takšna domačija sta si odgojili tudi svoje vrste prebivalce. Ze odkar pomnijo ljudje, živi na Borovnikovem poseben rod, tih, mračen, žilav in vztrajen; moški imajo vsi nizka čela, kratke čez ustnice štrleče brke, upognjen hrbet in mehka, vdahajajoča se kolena, ženske, ki so zrasle pri tej hiši, pa široke obraze, dolge roke in tenke noge s posinelim stopalom.

Ze več gospodarjev zaporedoma se je ukvarjalo s tem, da bi na kak način napravili vodovod in si tako olajšali truda polno življenje. Oče sedanjega gospodarja je preiskal vso, z borovim gozdom poraslo slame gor do vrha, da bi zasledil vodo, četudi daleč stran, in jo potem po ceveh dovedel domov. Toda zaman. Svet je bil suh in pust na levo in desno. Nekeč da, je pripovedoval oče, je slišal vodo, kako je žuborela pod rušo, ko je ležal nekje nekoliko višje nad hišo ob robu gozda. Spal je in pritiskal uho na zemljo in je natančno razločil žuborenje studenca. Ko se je zbudil, je pozabil vtakniti kol v zemljo na onem mestu in ko je drugič hotel poiskati tisti kraj, je iskal zaman, legal je križem na zemljo po vsem sadovnjaku, ki je bil nad hišo in pritiskal uho na vsako ped zemlje, iskaje po gozdu nad cesto in povsod, žuborenje se ni hotelo ponoviti in mož je bil prepričan, da se je voda prestavila. Osemdesetletna babica, ki je podnevi in ponoči molila na peči, je bila celo uverjena, da

se je družina kaj pregrešila in se je voda naznanila za trenutek, nato pa takoj zopet izginila.

Ko je osemdesetletni oče umiral in je z velikimi očmi zrl v svečo, katero je prižgala njegova žena, je nenadoma obrnili oči v strop, ki je bil zastrt s stoletnimi sajami: odprl usta in kriknil:

„Voda.“

Nato je omahnil nazaj na vzglavje, nagnil lice na rob postelje, kjer je klečal njegov naslednik sin, in rekel s pretrganim glasom:

„Ti Miha! Kadar umrem — koplji tam za gorico — kjer raste bezgov grm — tam notri je voda.“

Po teh besedah je stari Borovnik umrl.

Očetove besede, izrečene na smrtni postelji, si je mladi Borovnik vtisnil v spomin kakor testament. Ogledal si je omenjeni prostor ter postal malodušen. Plot je segal prav do ceste, ki je vodila v gozd nad hišo, in tik za plotom je rasel raven bezgov grm. Prostor se mu je zdel nekoliko vzbočen in gotovo najbolj suh okrog poslopja. Skoraj nemogoče, da bi

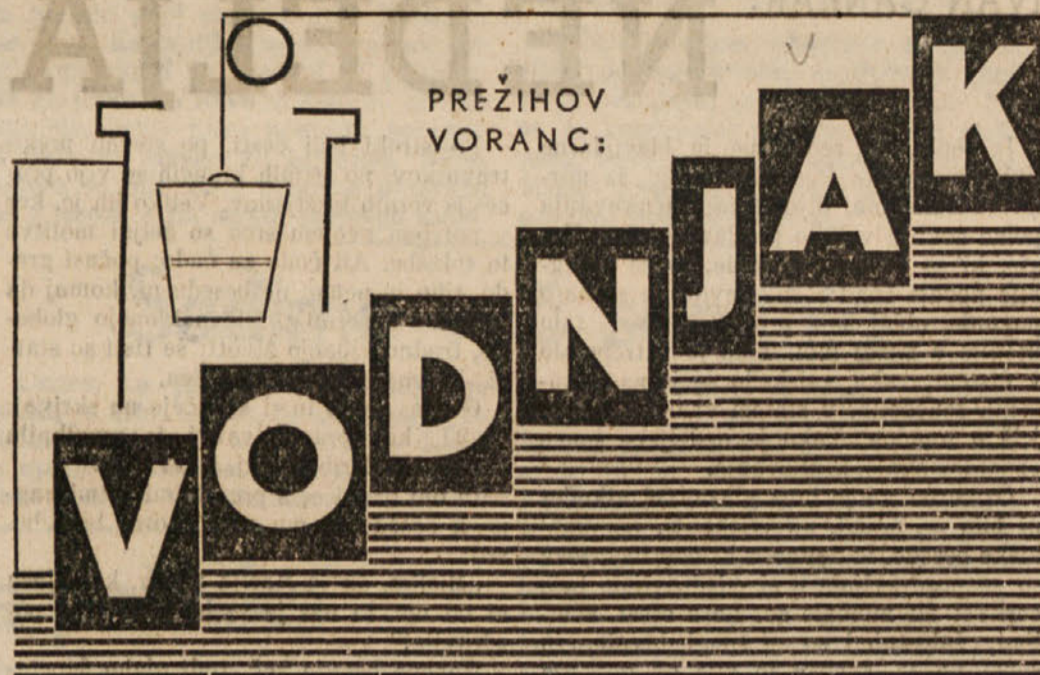
bila tam notri voda. Ako bi oče rekel tamkaj na jami onstran hleva, tamkaj bi bilo prej mogoče, toda tu je skoraj izključeno.

Tako je mislil mladi Borovnik, kopal očeta in napajal še dalje doli pri studencu. Čas je tekel in medtem se je mladi gospodar z velikimi sitnostmi oženil. Vzel je gostačevu hčer iz sosednjih hribov. In mlada žena je nosila vodo po bregu navzgor, kakor jo je nosilo toliko njenih prednic.

Prišla je pomlad, topla in zgodnja. Borovnikovi so vstajali zgodaj in neke noči se je gospodar zopet spomnil očetovega izreka, ko je ležal na hrbtu v postelji in čul težko sopenje svoje žene poleg sebe. Zdelo se mu je, kot bi prihajalo to njeno težko, nenaravno sopenje od prenaporne nošnje vode od studenca. Dolgo se je

je že izkopal, se mu je za hip porodil dvom. Ko je začel kopati od vrha, ni mislil, da bo moral kopati tako globoko. Bog ve, kje bo voda. Njegov mračni obraz je še bolj potemnel.

Naslednji dan ni šel v cerkev kakor po navadi; šli sta le žena in mati. On pa je ležal vznak v izbi na postelji, na kateri je umrl njegov oče, in brezizrazno zrl v sajasti strop. Premišljeval je o vodnjaku. Drugi teden je upal, da pride že do vode. Nekajkrat se mu je že itak zazdelo, da je postajala prst malo mokra, bolj ilovnata in sodeč po teh znamenjih mora priti do vode. Ako najde vodo, potem najame zidarja, ki bo vodnjak obzidal in Borovnikov dom bo polovico več vreden. V takem premišljevanju sta ga zmotili žena in mati, ki sta trudoma prilezli po bregu iz doline.

obračal neodločen po ležišču in ko je zopet zadremal, se mu je sanjalo, da je prišel oče v sobo in mu rekel, naj koplje tam, kjer je bezgov grm. Natanko je videl njegovo sivo brado, kakor takrat, ko je ležal na smrtni postelji.

Drugo jutro je omenil to svoji ženi. Skomizgnila je z rameni in počasi rekla:

„Koplji! Mogoče je pa voda pod bezgov. Pomagala bom.“

Ravno takrat se je delo na polju malo prekinilo. Setev je bila v zemlji in do košnje je bilo skoraj še dva meseca. Borovnik je sklenil kopati po očetovem naročilu. Nekega jutra je vzel lopato in kramp in odšel tja za plot. Naredil je križ iz orodjem čez zemljo in odkopal velik krog ruševine s kosom ceste. Ko je stal sredi odkopanega kroga s krampom v rokah, je vzdihnil in pogledal ženo in mater, ki sta stali na trati ob robu odkopa. Njegov pogled je bil en sam vprašaj, polu dvoma in upanja. Spustil je orodje k tlom in se naslonil s telesom na topor. Ženski sta stali nemi poleg njega; čutili sta težo in pomen tega trenutka. Tako so omenili vsi trije. Nato pa se je mož razkoračil, pljunil v dlan rumeno slino in zavil kramp, da se je zasadilo železo do ušes v lapornati svet. Ženski sta se odahnili.

Potem so delali vse trije skoraj brez prestanka. Borovnik je začutil veliko veselje in vera v njem, da mora najti na tem meštu vodo, kakor je rekel oče, je postajala vedno trdnejša. Pri delu mu je pomagala žena; medtem ko je on odkopaval prst in jo metal iz jame, jo je ona odvažala na samokolnici tja na odor njihove in nasipala prazen svet.

Toda že četrty dan ni več dosegel z lopato vrha in se ni mogel iznebiti prsti. Napravil je dvigalo. Štiri bruna je postavil navpik čez vodnjak, prevezal pod vrh primerno izrezano kolesce in nategnil nanje povezano vrv, na katero je privezal majhno kad. Sedaj se je delo zopet nadaljevalo. Žena je vlačila kad za kadjo iz globine, ki je postajala vedno večja.

Do nedelje je bilo izkopano že pet metrov globine. Ko je zlezal Borovnik v soboto ob zvonjenju k počitku iz jame in je pogledal nazaj, je bil skoraj ponosen na svoje delo. Do takrat je delal brez prestanka, v neki strastni napetosti, ko so umolknille vse druge misli in želje. Ves teden se mu med delom niti za trenutek ni porodila misel, da mogoče koplje zastonj in da ne bo našel vode. Sedaj pa, ko je stal na robu vodnjaka in strmel v mračno globino in videl, koliko zemlje

Popoldne je bil lep, zgodnje pomladni dan. Sonce je pripekalo v rjavi breg, da je zadišala po vzduhu topeča se smola iz bližnjih lesov. Bilo je prijetno in Borovnik je sedel popoldne k čebelnjaku, gledal v roje muh in mislil na vodnjak.

Žena je sedela na hišnem pragu in šivala; starica pa je izginila nekam v breg za hišo. Takrat je prišel po poti od sosedesa sem tesar Krivonog. Po hoji se mu je poznalo, da je nekoliko pijan. Ko je zagledal množino navožene, mrtve prsti po odoru, se je začudil, ker je poznal navado Borovnikovih, da ne zasipljejo odorov. Se bolj se je pa začudil, ko je zagledal tik ob cesti izkopano luknjo, ki ji je komaj videl dno. Takoj se je domislil, da koplje Borovnik vodnjak. Tisti hip je zagledal Borovnika, čepečega na klopi pri čebelnjaku. Borovnikovih nikoli ni maral, ker so bili pretrdi. Včasih je bil žejen in zahotelo se mu je črnivčevca, katerega je Borovnica tako lepo našgala dokaj litrov. Toda ti čemerni obrazi niso dali ničesar od sebe, zlasti ne, kadar je bil že malo dobre volje; a ravno takrat ga je najbolj žejalo.

Ko je zagledal jamo in uganil pomen, mu je zaigral okrog ustnen porogljiv nasme. Napotil se je naravnost proti čebelnjaku.

„Dober dan, Borovnik!“ je pozdravil in obstal pred sključenim gospodarjem, ki je mrmraje odzdravil.

„Kaj sem videl, ali kopljete vodnjak, ha?“ je vprašal Krivonog.

Borovnika je jezilo, da ga izprašuje ravno ta človek o stvari, ki se mu je zdela popolnoma zasebna in nekam preveč zvišena, da bi se o njej pogovarjal s tem omraženim človekom. Zato ni nič odgovoril.

„Vodo iščete, kaj?“ je nesramno nadaljeval Krivonog in zlovoljno poškilil na Borovnika. „Toda prej bi bili vendar koga poprašali, ki bi vam bil razložil, da je zastonj vsako delo! He—he! Pa ravno na najbolj suhem prostoru, kjer lapor že iz zemlje gleda. Vraga! Ali se vam meša? Tam lahko kopljete do sodnjega dne. Prej boste prišli do pekla, kakor pa do kaplje vode. Hej, ali vidite zemljo — Borovnik, suha je bolj kakor moje grlo?“

Borovnik je molčal. Kuhalo je v njem, da se mu roga ta človek, obenem se je pa bal, da znova ne plane na dan malodušje, ki ga je danes že tolikokrat hotelo prevladati, in se ne polasti njegove duše. Kakor udarci s kijem so padale vsarjeve besede na njegovo razpoloženje. Z jeznim pogledom je pomeril Krivonoga,

Karel Širok:

Jezus na križu je govoril

1

Jezus na križu je govoril:

„Rad bi se, bratje, poslovil, rad bi podal vam za slovo svojo pohabljeno roko!“

Pa je ne morem nikomur podati, moram jo mirno ob križu držati, mirno držati pribito roko, pridite k meni po slovo!“

2

Kje je zdaj množica vernih ljudi, ki za menoj je hodila?

Kadar je videla križ nad menoj, se je potuhnila in potajila.

Zdaj sem visoko na križu razpet, hlapci pod mano na kocke igrajo, a farizeji čez plate zijajo in se tolažijo: „Zdaj ga imamo!“

Moje betežno telo ste razpeli, z žolčem ste me napojili, svete resnice pa niste ujeli, niste na križ je pribili!

(Karel Širok je bil uradnik na jugoslovanskem konzulatu v Celoveu. Po vkoračkanju nemških čet v Jugoslavijo, je gestapo Široka takoj aretiral. Nato so ga mučili po celovških zaporih in končno ubili v Begunjah. Širok je v Celoveu spesnil tudi pesem „Nekronanega kralja reši nas gospod!“, ki smo jo objavili v božični številki.)

stoječega na trati, in sovražno zarenčal:

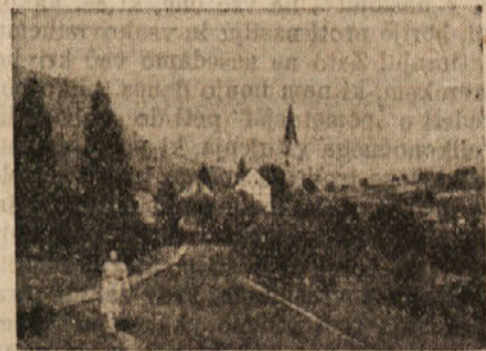
„Kaj te to briga?“

„Briga!“ se je oveselil tesar, da je izzval mirnega Borovnika. „Briga me res ne, briga — koplji, da samega satana izkoplješ — vode ne boš. — He — saj vem, stari je nekaj prerokoval, ko je umiral. On, ki je prevrtal ves hrib in iskal vodo tam, kjer je ni. Bi mari prej mene vprašal! Tako se pa mučiš zastonj — za prazen nič. Bolj pametno bi bilo vleči se na hrbet, gledati v nebo in preštovati zvezde. Se boš vsaj spočil. Tako pa delaš in stradaš, da si že tak kakor trlica.“

V tem hipu je Krivonog utihnil, kajti Borovnikov obraz so nenadoma prepregle tako grozeče poteze, da se mu je zdelo umestneje, pustiti kmeta samega na klopi. Odšel je brez pozdrava čez dvorišče in ko je zaprl za seboj lesno onstran gorice, se je še enkrat obrnil nazaj in zavpil, da je odmevalo v sončno podnebje:

„Voda, voda! Borovnik išče vodo. Vodarji!“

Nato je odšel po poti, ki je vodila skozi lesove k sosedu, ki je bil tam na drugem hribu. V globeli je brezskrbno zavriskal, da se je razlegal glas do doline pod

Borovnikom in za trenutek napolnil vso ozračje s prijetnim zvokom.

Borovniku pa je bil ta vrisk, ki je prišel iz brezskrbnih prsi, silno neprijeten. Jezilo ga je, da je ravno ta človek vtaknil svoj nos v njegov vodnjak in da bo raznesel po soseski, kar je videl pri njem. Vedel je, da se mu bodo sosede rogali, hodili bodo gledat njegovo delo ter mu odsvetovali, češ naj pusti vse skupaj. On pa mora dokončati in najti vodo. In če je ne najde? Streslo ga je ob tej misli. Toda hitro se je je iznebil in se potolažil z upanjem, da sedaj še ničesar ne ve. Razumljivo je, da pri petih metrih globine na takem svetu ni mogoče priti do vode.

Pomirjen je odšel v hišo, povečerjal in se vlegel k počitku. Drugo jutro je zgodaj vstal, nakrmil živino in komaj je sonce posijalo s prvimi žarki na vrh borovega slemena, se je Borovnik že spuščal v vodnjak. Začel je kopati s podvojenjo močjo in pošiljal je na vrh kad za kadjo zemlje. Kopal je, krhal lapornate plasti

VELIKONOČNA

Stoletja je trpel veliki trpin
in težki ga žulil je jarem;
kedaj pač izteče mu čas bolečin,
bo večno le trpel po starem?

Evropi bil živ, nerazrušen je zid,
ki divje odbil je barbarstvo,
stal (sebi v pogubo, sovražniku v prid)
omiki, je, svobodi v varstvo.

Od vekov človeštvu dobronik je bil,
in zdaj je še svetu dobronik;
a svet mu za to le nasprotnik je bil,
in še mu zaklet je nasprotnik.

On dober in blag je, krotak in miran, —
čemu pač ta srd nad orjakom?
Prevelik je, torej je tujcem strašan,
bogat je, roj tujcev pa — lakom!

Zato pa je sklenil sovražni njih svet:
„Raz zemljo orjaka zatrimo,
da mine nas groza in večni tretet,
da svet si njegov razdelimo!“

Združili vso moč so, ves divji svoj gnev,
in trli junaka krvavo,
in njemu, ki venec zasluži kraljev,
nabili so trnjev na glavo,

Zadali so tisoč morilnih mu ran,
pač moral bo izkrvaveti!
A krepek, a silen je ta velikan
in hitro jim neče umreti.

Se živega torej pod črno zemljo
zagrebejo z roko sovražno,
s pečatom in kamnom gomilo zapro
in s četo obdaja jo stražno.

Zdaj dih jim je prost in lahko jim srce,
zdaj bati ne bode se treba;
zdaj četa, pri grobu veselo sede,
za zemlje pokopanca žreba...

A groza pogrebem! Čuj, silen potres!
Odpirajo se davni grobi —
razdrli velikan naš mrtvaško je vez
in dviga se v jasni svetlobi.

Kdo on je, ki vstaja čez veke na dan?
Kdo ta je junak velikanski?
Poglejte v obraz mu, obraz vam je znan:
to narod je — narod slovanski!

Kalvarijo svojo naš rod je imel
in dneve prebridke trpljenja,
a zdaj mu rešitve je zor zažarel,
napočil mu dan je vstajenja!

Da, vstaja resnično, mogočen, čist,
uničil naklepe je črne;
grozi naj, hrumi naj sovražnik srdit,
Slovan se mu v grob več ne vrne!

On, kateri ga vzbudil iz grobnih je tmin,
za dela ga slavna je vzbudil,
in svet se svetlobi njegovih vrlin
in delom velikim bo čudil.

Kalvarijo svojo naš rod je imel,
zdaj rešnje raduje se zore;
a dan še slavnější mu bode prišel;
dan Oljske prišel mu bo gore.

Kot z Oljske se gore je vzdignil Gospod
v nadzemeljske jasne višave,
povzdigniti mora se krepki naš rod
v višave moči in pa slave!

Mi, bratje, pa z delom pripravljajmo zdaj
to silno slovansko mogočnost,
in z duhom preroškimi nazdravljajmo zdaj
Na slavno slovansko bodočnost!

Simon Gregorčič.

lilo ga je. Radost nad uspehom je mahoma razbila zla slutnja in legla na nju z vso grozo. Žena je stekla k sosedu. Ljudje so prihitali z lestvami in vrvmi na pomoč. Tesar Krivonog, ki je bil slučajno pri sosedu in se je z drugimi vred prigibal na kraj nesreče, se je privezal na vrvi in zlezal v vodnjak. Dolgo, dolgo so ga spuščali navzdol; nato je dal znamenje. Nekaj časa je čofodralo z dolaj v temi, nato se je zabliskalo gor do oči, ki so strmele za njim, ker je prižgal svečo.

„Utopil se je, potegnite!“ je zavpil Krivonog. Može so potegnili dvojno težo in s trudom je privlekel tesar mrtvega Borovnika na vrh.

Voda pa je nenavadno hitro naraščala in v nekaj urah je napolnila vodnjak. Pričela se je razlivati čez rob po bregu navzdol do njiv in travnikov, po katerih so odnesli čez dva dni mrtvega Borovnika na pokopališče.

enakomerno nadaljeval ves prihodnji teden. V soboto pa še ni bilo vode, čeprav je zlezal Borovnik tako globoko v zemljo, da je moral že močno zavpiti, ako je hotel doklicati ženo iz jame. Na svoj sklep, da odneha s kopanjem konec tedna, če vode še ne bo, ni več mislil. Zagrizel se je v vero, da mora priti do vode na tem kraju. Včasih je prenehala s kopanjem, preizkušal prst, ki je sestajala iz enakomerne mase lapora in ilovice, deval jo je na jezik, da bi mogoče okusil kaj vlage. Toda prst je bila suha kakor zgoraj pri vrhu. Kdaj pa kdaj se mu je zazdelo, da čuje neko žuborenje. Takrat je legal na dno, pritiskal uho k zemlji in poslušal dolge minute, odkod bi prihajal dozdevni znak vode. Toda žuborenje se ni hotelo ponoviti in kopal je dalje.

Tudi tretjo nedeljo Borovnik ni šel v cerkev. Mrk in sam vase zatopljen je polegal okrog hiše in zdelo se je, da se izogiba ženi in materi. Ženski sta s stra-

kala, kaj bo. Ako ne pride kaj nepričakovanega vmes, se bo zgodila nesreča. Na polju se je bližalo poletno delo, toda mož se ni zmenil niti za najnujnejše; še živine ni hotel več opravljati. Mati starčka je onemela in je vsa izpita od prenapornega dela zadnjih dni čepela za pečjo; roke in noge so ji odpovedale in njeni stari možgani so s topo negotovostjo slutili zlo. Zato je molila mnogo več kot prejšnje čase.

Tako je minilo mesec dni in še več. Vodnjak je bil že pet in dvajset metrov globok, Borovnik pa še ni nehal kopati. Delal je s podvojeno silo. Ženski sta komaj utegnili spravljati zemljo iz jame. Medtem ko je prej mož še prihajal opoldne po vrvi na dan h kosilu, je sedaj nekaj dni ostajal v globočini in mu je morala žena spuščati jed v jamo. Komaj zvečer, pozno v mrak, je zlezal na dan, sključen, ves prašen in rjav od zemlje. Tak je zaužil nekaj večerje in legel spat

Mir v planinah

hom opazili to spremembo; najbolj ju je vznemirjalo, da že tretjo nedeljo ni šel v cerkev, medtem ko prej ni zamudil maš brez vzroka. Naslednji teden pa je zopet kopal brez prestanka. Ženski sta mu molče pomagali in nobena si ni upala ugovarjati njegovim čudnim, zapovedujočim pogledom. Ker je bila globina že precej velika, ni ena sama ženska zadostovala za dviganje zemlje iz jame; morali sta vleči obe za masno očrnelo vrvi, na katero je bila privezana kad s prstjo. Široko razkoračenih, bosih nog in s podvezanimi krili sta stali ob vodnjaku in molzli vrvi, da so se jima napenjale žile na suhih bedrih in sta se jima bččila koničasta trebuha.

Po okolici se je pa raznesla čudna novica. Sosedje so si pripovedovali, da Borovnik ni pri pravi pameti: venomer koplje tisti vodnjak, ne govori z nikomer, niti z ženo, ne gre nikamor in zanemarja vsako drugo delo. Marsikdo, ki je bil prej iz radovednosti krenil mimo Borovnikove hiše, se je zdaj od daleč ognil samotnega poslopja. Ta in oni se je opogumil in vseeno stopil mimo, da bi videl, kaj je na stvari. Nekateri so se celo sklonili nad globino in zaklical na ves glas v vodnjak:

„Kaj pa delaš, Borovnik?“

„Vodo iščem!“ je zavpilo po kratkem presledku iz temine.

Razen o vodi se ni dalo nič izvedeti od Borovnika. Žena je vedela toliko kot nič. Imela je objokane oči in je strahoma ča-

brez besed, popolnoma ravnodušen za vse okrog sebe.

Nekega dne pa ni nenavadno dolgo prišlo znamenje iz jame, da je kad polna. Navadno jo je mož takoj napolnil, da se je dvigala venomer gor in dol. Žena se je naslanjala na bruno in držala vrvi, starčka pa je čepela na kupu zemlje poleg nje.

Takrat se je zaslislal iz globočine presunljiv, radosten, skoraj divji krik:

„Voda — voda!“

Ženski sta prvi hip onemeli od neznanega, prijetnega občutka, nato sta hkrati skočili k odprtini in zapicili poglede v temno brezno.

„Ali res?“ je zavpila žena na ves glas. „Voda — voda!“ je zavpilo še močneje iz brezna.

Na ponoven klic žensk ni bilo iz jame nobenega odgovora več. Zdelo se jima je, da prihaja od spodaj neko čofotanje, nekaj šum, ki je bil podoben žuborenju močnega studenca. Čez čas pa je utihnilo tudi to. Potegnili sta za vrvi in ko je prišla posoda na vrh, je bila polna vode. grde, rjave, z zemljo pomešane vode. Ko sta pomočili roke vanjo, ju je zazeblo kakor led.

Iz vodnjaka pa ni bilo nobenega znamenja več, niti odgovora na klicanje. Ko sta spustili vrvi v globino kakor druge krat, da je prilezel mož z njeno pomočjo na vrvi, se je potopila v brezkočno dno in nihče se je ni oprijel.

Takrat ju je obšla grozna slutnja. Spogledali sta se in kriknili od strahu: Za-

zemlje iz suhega dna, čuteč, da je njegov cilj nekje z dolaj v zemlji. Žena, ki je vlačila kadi in ki jih je od časa do časa pomagala vleči tudi starčka, je slišala, kako je prihajalo iz jame sopenje, kakor bi kopal stroj, enakomerno, brez prestanka. In dno se je pogrezalo z vsakim dnem nižje, v naročje zemlje. Voda pa se ni hotela pokazati.

Borovnikova bojazn, da bo Krivonog raznesel vest o kopanju vodnjaka po vsej okolici, se je uresničila. Že prve dni so jeli hoditi po poti, ki je vodila mimo hiše, sosede. Može so postajali ob jami, odkimavali z glavami in skomigali z ramami ter delali resne obraze. Nekateri so ogovarjali Borovnika v globini in bi ga bili radi izvabili na dan. A Borovnik je bil zadovoljen, da mu ni bilo treba gledati teh obrazov, iz katerih je odsevalo slabo prikrito roganje ali pa pomilovalnje, ki mu je bilo še bolj zopno. Odgovarjal je na kratko in njegov glas se je zdel čuden, spremenjen. Sosedje so drug za drugim odhajali z neprijetnim vtisom.

Že drugi teden se je bližal koncu. Globočina je prodrla zopet za nekaj metrov bolj v osrčje zemlje. Vsekakor pa delo ni tako napredovalo, kakor prvi teden. Zemlja je postajala vedno bolj suha, včasih je bilo treba prekopati cele plasti nenavadno trdega laporja, ki se je le z veliko težavo dal krhati s krampom. Težava je bila tudi z zemljo na vrhu; žena in starčka nista utegnili odvažati tako množino prsti, zato sta jo začeli odlagati na kup onkraj ceste. Kup je rasel in rasel.

V nedeljo Borovnik ni šel v cerkev. Bil je tako izmučen od neprestanega trdega kopanja, da si je zaželel počitka. Ker se voda le ni hotela pokazati, sta ga poleg utrujenosti mučila še dvom in strah pred neuspehom. Zgrozil se je ob misli, da vode tukaj sploh ne najde in da bo ves trud zastoj, vse delo za prazen nič. Režal se mu bo Krivonog. In sosede se mu bodo rogali. Na trud bi človek še pozabil, ako bi mogel prikriti neuspeh. Tako pa ve ves svet.

Popoldne je prišel k hiši stric iz sosednje fare. Zvedel je, da koplje njegov nečak vodnjak. Kljub starosti je prišel čez hribe na obisk, da se prepriča, kaj je resnice na govoricah. Ko je zagledal razkopano zemljo in globoko jamo, se je ustrašil. Skoraj boječe je pogledal Borovnika in si skrajaj ni upal govoriti o vodi. Sedela sta drug ob drugem in cele ure govorila razne brezpomembne stvari; slednjič pa, ko je bilo treba oditi, se je stric nerodno odkašljajal in naravnost rekel: „Ali misliš, da bo tam voda?“

Borovnik, ki se je ves popoldan bal, kdaj bo stric pričel o tem, se je oddahnil. Nobenega očitanja ni bilo v vprašanju. Tako se je že davno želel govoriti s kom, ki bi mu odkritosrčno razložil svoje skrbi in upanje. Začel je sam in na široko, kako hučo je z vodo pri hiši, kako se je odločil za kopanje tam, kjer mu je svetoval oče na smrtni postelji. Sla sta s stricem ven in si ogledala jamo, toda stric je na vse odgovarjal dvoumno, malo dušno. Na površju zemlje ni bilo videti, da bi mogla biti kje voda. Tam na oni strani hiše, da, tam prej, ker je svet nekoliko jamast, toda ravno tukaj na robu brega!

Borovnik mu je razložil, kaj je prerokoval oče na smrtni postelji, toda stric se je namrdnil in dejal:

„Kadar človek umira, se mu blede, nato ne dam nič. — Ko bi bil jaz na tvojem mestu, bi ne kopal,“ je pristavil čez nekaj časa.

Borovnik se je trdovratno ugriznil v ustnico. Vedno ista pesem. „Teden dni bom še kopal; če do takrat ne bo vode, pa pustim vse skupaj,“ je slednjič brezpomembno pripomnil.

Ko je stric odšel, je postal Borovnik žalosten. Pri večerji sploh ni govoril. Molčali sta tudi žena in mati. Po večerji je takoj legel, dasi ni mogel spati. Obračal se je po postelji pozno v noč; žena, ki je ležala ob nasprotni steni, je slišala, da bedi.

„Ali ne moreš spati?“ ga je vprašala. „Skrbi me!“ je kratko odgovoril mož.

„Stric je rekel, da tam ni vode,“ je boječe dahnila žena.

„Kdo vel?“

„In če je ni?“

„Saj pravim: teden dni še in če se voda ne pokaže, pustim vse skupaj,“ je mož sklenil pogovor.

Kopanje, ki ga je začel drugi dan, je

Karel Grabeljšek — Gaber:

PAGAT

Preprost človek je bil Kmet. „Takoj po razpadu Jugoslavije smo se začeli zbirati, da organiziramo odpor,“ je pripovedoval. „Vsi so si dali druga imena, pa še jaz nisem hotel biti izjema. Tisti mali možič na kartah mi je bil všeč. Tako sem postal Pagat.“

Oči so se mu smejale, ko je pripovedoval. Nikoli ga nisem videl žalostnega. Le kadar smo iz gozda opazovali kmete, ki so delali na polju, so mu oči nekam sanjavo begale po zoranih njivah.

„Veš, mi delovni ljudje nismo vajeni postajati. Kadar je delo, primi, pa če si še tako zgaran. Tu pa poležavamo. Tisti pohodi ponoči, to ni nič. Za delovnega človeka ni nič.“

Sedel sem k njemu. „Pripoveduj mi o domu, Pagat.“

Takrat je postal ves mehak. „Ravno sem začel preurejati dom. Sezidal sem hlev, nakupil dobro živino. Na dolg seveda, pa bi že šlo.“

Za trenutek je umolknil in zbiral misli. Bal se je, da bi izpustil kaj pomembnega. In njemu se je zdelo vse pomembno. O zemlji bi kar naprej govoril. Na desetine načrtov je nameraval uresničiti po končani vojski.

„Veš, pri nas drugače kmetujemo, kot v dolini,“ je nadaljeval. „Stirideset jehov sem imel, pa sem komaj živel. Tam ni mahu. Njiv je malo. Večinoma so lazi, v njih raste nizka trava in kamenje. Prekleta kamenje. Koliko sem ga izruval, pa ga ni zmanjkalo. Toda živino lahko rešiš, samo dobro pasmo moraš imeti. Pred vojno sem nakupil same montafonke.“

Tudi mene se je pollašalo posebno čustvo. „Ko bo konec vojne, te obiščem.“

„Prej moraš z mano. Jedla bova žganec, o kakršnih se partizanom še sanja ne. Pokazal ti bom hišo, kjer so me hoteli sežgati.“

Začel je pripovedovati, kako se je rešil v goreči hiši. Tak je bil Pagat. Kar sredi pripovedovanja je začel govoriti o kakšni drugi stvari.

„Vražjo srečo sem imel. Takrat smo bili domenjani pri Kolenčevih za sestanek. Prišli smo štirje partizani in smo čakali dekleta. Hiša je stala na samem in je bila prazna, ker so se Kolenčevi izselili. Kar nenadoma je zabobnelo po vratih. Planili smo kvišku. Kakih petdeset belinčkov je obkolilo hišo. Ni bilo časa za premišljevanje. Bombe v roke in skozi okno. Brkin in Mitja sta planila prva, jaz sem hotel za njima. Pa me zagrabil Ludovik za suknjo. Da si ne upa, je dejal in me prosil, naj ga ne pustim samega.“

Ludovik je bil mevža. Kaj hočeš, tudi taki so med nami. Seveda ga nisem mogel pustiti kar tako. Tovariš je le tovariš. Potem pa je bilo že prepozno. Ona dva sta se rešila le, ker sta nenadoma udarila.

Takrat sem mislil, da me bo konec. Toda živ nisem maral pasti belim v roke. Sklenil sem, da jim bom drago prodal svojo kožo.

Pripravil sem puško za strel in čakal. Samo sprédaj so mogli priti v hišo. Kričali so, naj se vdamo. K hiši pa si niso upali. Spustil sem nekaj strelcev, da bi jim pokazal, da se ne nameravam vdati. Poiskali so si kritje in se v polkrogu plazili za hišo. Z bombo sem jih čakal, če bi se priplazili izza vogla.

Nikogar ni bilo. Minute so se vlekle v neskončnost. Pollašal se me je nemir.

Peter Levec:

Partizanska velika noč

Preslavni veliki se dan prebujajo, zaplala zarja je čez plan. Iz hrb se vrača partizan. V grmovju slavec poje: aleluja!

In vstopil je — na roki sled prestrela. Po letih treh na mater se ozre. „Moj sin!“ iz prsi klic privre... In sončna luč vse hiše je objela.

Čez vas je črna hušknila postava. Glej, Judeža, kako beži plašno! Zdaj planil je med jelovje — z vrvoj! In mirna spet je praznična narava.

Zaželel sem si, da bi bilo že vsega konec.

V oči me je začelo ščemeti kakor od dima. Ludovik je planil iz zadnjih prostorov: „Zažgali so hišo,“ se je iztrgalo iz njega. Bil je ves blede od strahu.

Zdaj je bilo pesmislno, da bi še dalje stražil pri oknu. Šel sem v zadnjo sobo, da pregledam položaj. Če bi okno ne imelo križev, bi se morda rešil. Zada je tekel potok, tik za potokom je bil gozd. Toda nisem mogel skozi križe. Plamen pa je že objemal ves zadnji vogal. Tam je bila skladvnica drv, ki so jo beli zažgali.

Vrnil sem se v prednjo sobo. Ludovik je bil preplašen na smrt. Šklepetal je z zobmi in silil, naj se vdava, Nenadoma

Pomladanski motiv

je planil v vežo, odprl je vrata. Prijel sem ga za roko, pa se mi je iztrgal. Zunanaj se je zgrudil pod streli strojnice.

Ostal sem sam. Sedel sem k mizi in čakal smrti. Misli so mi uhajale domov. Tako lepe načrte sem imel. Pred vojno jih ne bi mogel izvesti. Preveč so nas stiskali k tlom. Po vojni pa bo drugače. Tudi lazi bodo dajali kruh.“

Zopet so mu oči nekam sanjavo begnile v daljavo. Bal sem se, da bo začel govoriti o lazi. „Kako je bilo potem?“ sem silil vanj.

„Dim me je dušil. Slišal sem, kako je prasketal plamen vse bliže in bliže. Vrata v zadnjo sobo so se vnela.“

Tedaj me je prijelo nekaj čudnega. „Živeti, živeti,“ je kričalo v meni. Zdaj, ko se preobrača svet, se splača živeti.“ Nasmehnil se je in malo tiše dostavil: „Za to novo življenje bi se splačalo tudi umreti. Toda ne na ta način, ko nemo-

Miško Kranjec:

PESEM SLOVENSКИH GORIC

Priobčujemo značilen odlomek iz najnovejšega romana M. Kranjca „Fara sv. Ivana“. Miško Kranjec je zajel snov za ta svoj najnovejši roman v sosednjih Slovenskih goricah.

Pesem Slovenskih goric jeseni, ko so klopotei.

Učitelji po Slovenskih goricah vsake jeseni dajo otrokom nalogo: Kako smo delali klopotee. Toda niti učitelj niti otroci ne znajo delati klopotecev. In zato otroci v desetih stvkih povedo, kako so neko jutro sklenili, da postavijo klopotee, priznajo, da ga je napravil prav za prav starejši brat, oče ali kdor že, kako so mu navezali za rep metlo, kako so ga potem ponesli na visokem drogu v vinograd, kjer zdaj klopota. Po bratvi pa ga odnesejo spet iz vinograda in potem nič več ne klopota. S tem je konec šolske naloge in konec pesmi v Slovenskih goricah. Življenje po hribih stopi na stari tir, v rahlo jesensko in zimsko obilje, ki se konča spomladi s pomanjkanjem kruha in se nadaljuje potem z bedo.

Umrlo je vroče poletje, ajde so že

čena čakaš smrti, ko se ne moreš braniti, ko niti z enim strelom ne moreš prispevati k novemu življenju.

Vstal sem in kakor pijan taval v kuhinjo. Sla po življenju mi je vodila korak. Prislonil sem mizo in na mizo stol ter začel lesti v dimnik. Saj poznaš naše kmečke kuhinje s širokim, odprtim dimnikom.“

Za hip je prenehal pripovedovati. Le tevala se ga je lahna razburjenost, kot bi znova doživljal strašne trenutke.

„Lezel sem vse više in više,“ je nadaljeval. „Vročina je postajala neznosna, dim mi je silil v oči, v usta in me dušil. Z vso močjo sem tiščal hrbet v eno steno, noge pa v drugo, s prsti sem grebel v hrapavi zid in strjene saje. Vedel sem, da bo po meni, če me zapuste moči.“

Noge so mi začele drhteti. Telo je popuščalo. Toda volja je bila močnejša od telesa. Lazi so me klicali in gozd. Na

in ko se zvečer v brezkraino dolgih linijah vračajo v gozdove. In klopotei, ki naj bi plašili vse te človeške in prave škorce, samo brezupno pojejo svojo pesem. Saj so klopotei tam zaradi šolskih nalog in zaradi svojevrstne pesmi, ki tako otožno odmeva po vseh hribih v jesensko rumenino in v mehko jesensko sonce.

Ni več poletne sopare, ilovica ni več razžarjena. Postala je mehkejša, prijetnejša za bose noge. Jesenski vetrovi pošumavajo v gozdovih in v osamelih drevesih, otresajo listje z njih. Večeri so mehki in tihi, kakor nalašč ustvarjeni za sanjavega, otožnega poeta Slovenskih goric, Ksaverja Meška, ki se je že zdavnaj poslovil od doline pri Ključarevih, kakor da je pozabil na to mehko, nekoliko sanjavo lepoto jesenskih dni v Slovenskih goricah. Mar bi bil ostal v svoji fari pri Svetem Tomažu in tam sanjal svoje tihe večere, kjer tedaj potihnejo i otroci i škorei i klopotei, kjer iz kuhinj diši po ocvrtih gobah, kjer dekleta na večer puščajo otvornjena okna za vasovanje fantov in kjer je naposled grenkega življenja več ko dovolj. Ampak Meško je rajši šel in zdaj piše verze za dekleške liste. In od nekod prihaja vonj nove stvarnosti Edija Kocbeka in iz te stvarnosti se trgata vola, ki se vprežena v jarem vzpenjata po klancu; v tej stvarnosti nas žene vsak večer čakajo; od njihovih teles zaudarja po potu; nekdo je legel pod jablano, s katere padajo zrela jabolka vso noč. Iz zamegljenosti se trga Koprivčev debeli župnik z mežnarjem, oba z velikimi vrečami na rami in pijani kmetje od včeraj in danes. In nad vsem tem se včasih zganejo klopotei trdo ter otožno.

Iskal sem za resnostjo pa tudi za lepoto Slovenskih goric, od daleč in od blizu, iz knjig in iz resničnosti. Ampak vse to ostane nekam zagonetno, kakor ženska, ki nas je očarala, pa ji zaradi tega ne moremo nikdar resnično pogledati v obraz in zamerimo tistim, ki niso očarani, temveč jo gledajo resnično.

Na skrajnem vzhodu Slovenije, med dvema rekama ležijo Slovenske gorice kot ogromno, narobe obrnjeno korito. In na tem narobe obrnjenem koritu so njive, gozdovi, travniki, vinogradi in bele ceste in povsod raztresene hiše. Po vrhovih so cerkve in velika župnišča. Cerkve so kakor stražniki, ki čuvajo nad svetom. Imena skoraj vseh svetnikov: Sveti Bolfenk, Sveti Miklavž, Sveti Lenart celo dvakrat, Sveti Duh, Sveta Ana, Sveti Andraž, Sveti Urban, Sveta Barbara, Sveta Trojica, Sveti Jakob, Sveta Margjeta, Sveti Benedikt, Sveti Marko, Sveti Jurij in še in še mnogi svetniki. In potem: Jeruzalem in Kapela, Velika in Mala Nedelja. Bele ceste tečejo po dolinah, se vzpenjajo na vrhove, klanci se zaje-dajo proti vrhovom, obrasli s ščunjami, kostanji, grmovjem, vedno razriti, skoraj vedno blatni, lepljivi, voli se trudno vzpenjajo po njih in šolski otroci zanašajo to ilovico v šolo k Svetemu Ivanu.

Jesen leži nad Slovenskimi goricami, klopotei pojo, kadar zavejejo vetrovi. Jesensko nebo z belimi meglicami je razprostrto nad goricami, naslanjajoč se kakor ogromno šotorsko krilo nad dolino ob Muri in Prekmurjem, navezano na Alpe, Pohorje, Boč in Rogatico. Grozdje je dozorelo in diši. V zraku letajo zadnje lastovke in zapoznani metulji. Diši po prahah, po zrelem sadju z vrtov, po gobah in po vseh po vsem tistem, kar obdaja domove, in iz kuhinj zvečer diši po kmečkih začimbah, po žganici, po potnih telesih in celo po kmečkih molitvi, in diši po sanjah, tistih velikih sanjah kmečkih deklet, ki se obude v njihovih prsih vsak večer in vsako jutro umirajo, ker se ne morejo nikdar izpolniti.

Jesen v Slovenskih goricah. Čas radosti in čas ljubezni...

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Osvo-bodilna fronta za Slovensko Koroško. Glavni urednik: dr. Franci Zwitter, odgovorni urednik: Franci Ogris, vsi Celovec, Saalmarktstrasse št. 6, uprava: Celovec, Völkermärkerstrasse 21. Dopisi se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschliessfach 272. Tiska: Kärntner Volksverlag G. m. b. H., Klagenfurt, 10. Oktober Strasse 7.